

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-18>

УДК 330.8

ГЕНЕЗИС МЕТОДОЛОГІЇ ТЕОРІЇ ІНВЕСТУВАННЯ

GENESIS OF METHODOLOGY OF THE INVESTMENT THEORY

Новак Інна Миколаївна

доктор економічних наук, професор,
Уманський національний університет садівництва
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1146-6861>

Школьний Олександр Олексійович

доктор економічних наук, професор,
Уманський національний університет садівництва
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2010-6497>

Вернюк Наталія Олександрівна

кандидат економічних наук, доцент,
Уманський національний університет садівництва
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9478-5088>

Novak Inna, Shkolnyi Olexsandr, Verniuk Natalia
Uman National University of Horticulture

У статті вказано на відсутність сформованого інвестиційного ринку, що проявляється через слабкий розвиток фінансової інфраструктури, низьку ліквідність вітчизняних підприємств, невисокий рівень доходів населення, все це негативно впливає на інвестиційний клімат України. Обґрунтовано, що з метою забезпечення сталого розвитку країні потрібно залучати фінансові ресурси, а для цього консолідувати вітчизняний і міжнародний капітал у формі інвестицій. З метою дослідження умов формування стану рівноваги на вітчизняному інвестиційному ринку здійснено генезис методології теорії інвестування. При дослідженні використовувалися методи аналізу, синтезу, наукової абстракції, порівняльного аналізу, логічного узагальнення. Проаналізовано етапи становлення фундаментальних положень економічної теорії, а саме погляди вчених на значення капіталу у розвитку економіки країни. Проведене дослідження дозволило сформувати об'єктивні погляди на обсяги попиту та пропозиції інвестиційного капіталу необхідні для розвитку економіки України. Рекомендовано через інвестиційно-інноваційну політику, комплекс економічних, організаційно-правових, фінансово-кредитних та інших заходів держави реалізовувати стратегію інвестиційного розвитку економіки країни.

Ключові слова: інвестиції, капітал, економічна теорія, попит, пропозиція, рівновага.

В статье указано на отсутствие сформированного инвестиционного рынка, что проявляется через слабое развитие финансовой инфраструктуры, низкую ликвидность отечественных предприятий, невысокий уровень доходов населения, все это негативно влияет на инвестиционный климат Украины. Обосновано, что в целях обеспечения устойчивого развития стране нужно привлекать финансовые ресурсы, а для этого консолидировать отечественный и международный капитал в форме инвестиций. С целью исследования условий формирования состояния равновесия на отечественном инвестиционном рынке осуществлено генезис методологии теории инвестирования. При исследовании использовались методы анализа, синтеза, научной абстракции, сравнительного анализа, логического обобщения. Проанализированы этапы становления фундаментальных положений экономической теории, а именно взгляды ученых на значение капитала в развитии экономики страны. Проведенное исследование позволило сформировать объективные взгляды на объемы спроса и предложения инвестиционного капитала необходимы для развития экономики Украины. Рекомендуется через инвестиционно-инновационную политику, комплекс экономических, организационно-правовых, финансово-кредитных и других мероприятий государства реализовывать стратегию инвестиционного развития экономики страны.

Ключевые слова: инвестиции, капитал, экономическая теория, спрос, предложение, равновесие.

The article indicated the absence of prevailing investment market, manifested through low development of financial infrastructure, low liquidity of domestic enterprises, low income levels, all this negatively affects the investment

climate in Ukraine. It is substantiated, that in the order to ensure sustainable development the country needs to attract financial resources, and to do this to consolidate domestic and international capital in the form of investment. In order to study conditions of the equilibrium in the domestic investment market to do genesis of methodology of the investment theory. In the research used methods of analysis, synthesis, scientific abstraction, comparative analysis, logical generalization. The stages of the formation of the fundamental provisions of economic theory are analyzed, namely the views of scientists on the importance place of the capital in the development of the country's economy. It is noted that mercantilists pointed to the need for investment in the production of the goods, which they considered the foundation of foreign trade and the wealth of the nation. Scientists whom representatives of the classical school distinguished between the concepts of money and capital, they substantiated the importance of savings and credit money in the formation of the investment process. In the article we noted that Keynesianism and Neoclassicism have had a powerful influence on the formation and the development of the school of institutionalism, which focused on the role of social, political and economic organizations in determining of economic phenomena. The main idea of scientists of the school of institutionalism is to attract capital to the scientific, personnel and technical potential. In the article explores the contribution of domestic scientists in the evolution methodology of the theory of investment: phenomenological alternative of the economic growth; the analysis of the influence of cyclicity and crises of the world economy on economic progress; the search for ways to update the idea of economic development. According to the results of the analysis, it is concluded that to ensure sustainable development of the country it is necessary to implement the strategy of investment development of Ukraine's economy through investment and innovation policy, a set of economic, organizational and legal, financial and credit and other states.

Keywords: investment, capital, economic theory, demand, supply, equilibrium.

Постановка проблеми. В умовах депресивної економіки інвестиційний капітал стає стратегічною змінною, за допомогою якої відбувається економічне зростання. Відсутність сформованого інвестиційного ринку, що проявляється через слабкий розвиток фінансової інфраструктури, низьку ліквідність вітчизняних підприємств, невисокий рівень доходів населення, зростаючі споживчі витрати та інші фактори, стримує інвестиційну активність суб'єктів інвестування.

З метою забезпечення сталого розвитку країни потрібно залучати фінансові ресурси, а для цього консолідувати вітчизняний і міжнародний капітал у формі інвестицій. На макrorівні вони реалізують розширене відтворення, прискорюють темпи науково-технічного прогресу, розв'язують проблеми безробіття та охорони навколишнього природного середовища, підвищують якість і забезпечують конкурентоспроможність вітчизняної продукції та країни в цілому. Якщо розглядати значення інвестицій у розвитку підприємств на мікрорівні, то вони: трансформують господарську діяльність в інноваційно-природоохоронному напрямі, сприяють оновленню основних фондів, підвищенню технологічного рівня виробництва; удосконаленню якості й забезпеченню конкурентоспроможності продукції конкретного підприємства; беруть участь у формуванні фінансової та виробничої інфраструктури. У зв'язку з цим актуальним є дослідження генезису методології теорії інвестування та розроблення рекомендацій щодо формування сприятливих умов для інвестування в економіку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Розвиток методологічного апарату процесу інвестування було розпочато меркантилістами і продовжується сьогодні вітчизняними та іноземними вченими. Науковий підхід до вирішення проблеми інвестування економіки України на макrorівні (країни) та мезорівні (галузей) розглядали у свої працях такі вчені як В. Алексійчук, І. Бланк, О. Гаврилюк, А. Гайдучкий, М. Герасимчук, Б. Губський, С. Гуткевич, М. Дем'яненко, О. Єрмаков, Т. Калашнікова, Л. Катан, І. Караваєва, А. Музиченко, І. Червень, О. Шобаніна та ін. Головною метою досліджень цих науковців було розв'язання проблем виходу економіки країни з кризового стану, відновлення матеріально-ресурсного потенціалу, забезпечення розвитку конкурентоспроможного інноваційного виробництва за рахунок інвестиційного капіталу. Однак, незважаючи на багатогранний підхід, дана проблема потребує подальшого розгляду і визначення шляхів її вирішення з урахуванням генезису поглядів вчених різних економічних шкіл.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Об'єктивно аналізуючи сучасну ситуацію на вітчизняному інвестиційному ринку, можна стверджувати про наявність недоліків і проблем у його функціонуванні, що призвели до дисбалансу основних категорій – попиту і пропозиції. Стан рівноваги на інвестиційному ринку, як і на будь-якому іншому, є бажаною ситуацією як для об'єкта, так і для суб'єкта інвестування. Утримання збалансованого попиту і пропозиції або зміна їхнього співвідношення в бажаному напрямі є ключовими

питаннями, що визначають можливість управління результатами економічного зростання, дозволяють сформулювати стратегії залучення капіталу в стагнуючі галузі.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є дослідження генезису методології теорії інвестування, що дозволить використовуючи історичний досвід та знання створити умови для формування стану рівноваги на вітчизняному інвестиційному ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Історично меркантилістам належить перші спроби обґрунтувати необхідність регулювання умов формування і надходження інвестиційних ресурсів у країну. Л. Зекендорф, Ж. Кольбер, Т. Манн та Д. Юм ототожнювали багатство нації з грошима, їх припливом у країну з метою підтримки позитивного сальдо зовнішньоторговельного балансу [1]. Вчені вказували на необхідність інвестування у виробництво товарів, вони є основою розвитку зовнішньої торгівлі, тобто основою багатства нації. Дослідники вважали, що збільшення грошових накопичень при одночасному зниженні їхньої вартості є головним фактором стимулювання інвестиційної активності підприємців.

Представники класичної школи економічної теорії – А. Сміт, Д. Рікардо, Дж. Мілль, Ж.-Б. Сей, Дж. Лодердейл, Т. Мальтус, Н. Сеніор, у своїх наукових працях досліджували сутність інвестиційного капіталу та його значення для сфери промислового виробництва, а у теоретичних напрацюваннях більш пізнього періоду – для невиробничої сфери. А. Сміт вважав, що для забезпечення економічного прогресу необхідно максимізувати норму чистих інвестицій [2]. Існує зв'язок між процесами збільшення капіталу на національному рівні і зростанням багатства нації [3]. Цей видатний економіст розвиваючи теорію інвестицій, наголошував на двозначному трактуванні капіталу: по-перше як фактора виробництва, що формує багатство в загальному масштабі; по-друге як майна та грошей індивідуума, що приносять йому дохід (прибуток).

Дослідження А. Сміта стали вагомим підґрунтям для теорії Ж.Б. Сея при формуванні «Закону ринків». На думку науковця, сукупний попит дорівнює сукупній пропозиції, на яку і купуються товари за собівартістю, як висновок – кризи відтворення бути не може [4].

Закон Ж.Б. Сея діє лише за умови, що гроші – це знаряддя обміну. Тобто, будь-яке збільшення продукції автоматично призводить до еквівалентного збільшення витрат

і доходів, причому в розмірах, здатних підтримати економіку в стані повної зайнятості. Вважаємо, що це була одна із перших спроб сформулювати ефект мультиплікатора.

Ж.Б. Сей відзначав, що в ринкових умовах можливе перевиробництво, тобто пропозиція може бути більшою від грошового попиту. Таким чином, учений погоджувався з тим, що на ринку капіталу можлива як ситуація рівноваги, так і протилежна їй.

Подібна думка сприйняття та аналізу інвестиційної теорії простежується у працях Д. Рікардо та Дж. Мілля. Д. Рікардо висловив гіпотезу про те, що попит на працю вищий, за умови збільшення реінвестування доходів у виробництво, і менший за умови його споживання на власні потреби [2].

Дж. Мілль розвинув цю думку у праці «Принципи політичної економії». Він вважав, що отримані доходи (додана вартість) повинні споживатися у виробничій формі, якщо від цього зростатиме продуктивність процесу. Новостворений капітал є інвестиціями, що дають змогу збільшити масштаби зайнятості та виробництва [5]

Формуючи свою теорему Дж. Мілль стверджував, що зростання попиту на працю в одній галузі промисловості повинно призвести до відтоку праці в інших. Він прагнув довести, що попит на працю в умовах повної зайнятості насправді буде знижуватися, якщо капітал використовуватиметься на отримання додаткової кількості споживчих благ: зростання заощаджень призводить до зниження інвестування [2].

Таким чином, Дж. Мілль розглядав інвестиції як основний фактор виробництва, формування яких залежить від заощаджень. На його думку, попит на товари сприяє руху капіталу й, тому є основою регулювання попиту і пропозиції.

Слід зазначити, що інвестиційна теорія, розроблена представниками класичної школи, є історично першою цілісною моделлю, що обґрунтовувала механізми і параметри інвестиційних процесів на макро- і мікрорівні. Представники класичного напрямку економічної теорії розмежовували поняття грошей і капіталу, обґрунтовували значення заощаджень і кредитних грошей у формуванні інвестиційного процесу.

Фундаментальними у генезисі теоретичної системи економічної теорії вважають праці Дж. Кейнса 20-х рр. минулого століття – «Трактат про грошову реформу. Загальна теорія зайнятості, процента та грошей» (1923), «Кінець laissez faire» (1926), «Короткий погляд на

Росію» (1925) [6-8]. Дослідник зазначав, що зростання доходів і заощаджень в умовах ринкової економіки не обов'язково приведе до пропорційного збільшення інвестицій. Пояснював він це тим, що рішення про заощадження й інвестування приймаються різними економічними суб'єктами, домашніми господарствами та підприємствами, що мають різні мотиви. Немає жодної гарантії, що підприємці будуть більше інвестувати, якщо населення заощаджуватиме. За умови активізації процесу накопичення пропорційно зменшується споживання. Адже підприємства не можуть збільшувати обсяги виробництва за наявності нереалізованих товарних запасів. При цьому науковець підкреслював, що невідомо, чи всі накопичені кошти будуть покладені населенням у банки. Цим самим він критикував «Закон Сея», згідно з яким пропозиція сама породжує адекватний попит, тобто «вся вартість продукції має бути використана прямо чи опосередковано на купівлю продуктів» [9].

Дж. Кейнс не заперечував, що ринковий механізм встановлює рівновагу попиту і пропозиції, а стверджував, що ця рівновага не обов'язково збігається з рівнем повної зайнятості. На його переконання, що автоматичне ринкове саморегулювання капіталізму належить історії, на зміну йому має прийти державне регулювання ринкової економіки.

Найбільшим внеском ученого у розвиток економічної теорії є запровадження категорії «мультиплікатор», за допомогою якої він пов'язав інвестиції та економічне зростання: у результаті інвестування зростає обсяг виробництва, при чому у значно більших розмірах, ніж інвестовано капіталу, що в подальшому має вплив на інші виробничо-технологічні ланцюги.

Дослідник пропонував спостерігати ефект мультиплікатора на прикладі економік, що перебувають у стані глибокої кризи, з високим рівнем безробіття та недозавантаженими виробничими потужностями. Така ситуація характерна для нинішнього етапу розвитку економіки України в цілому. Вчений вважав, що збільшення витрат за допомогою мультиплікатора дозволяє повніше використовувати вже наявні у суспільстві ресурси. Однак сам мультиплікатор не примножує фактори виробництва, його особливість полягає в тому, що він може як підсилювати зростання національного доходу, так і знижувати його. Адже бажання населення заощаджувати випереджає прагнення інвесторів, наслідком цього може бути зменшення приросту національного доходу.

Таким чином, збільшення надходжень інвестиційного капіталу в економіку України за дії мультиплікатора приведе до зростання національного доходу, а отже, до збільшення заощаджень. Ці накопичення в умовах пожвавлення ділової активності є джерелом додаткових інвестицій, які прийнято називати похідними, або індукційними, оскільки вони залежать від зростання доходу. Дія акселератора на похідні та первісні інвестиції прискорює економічне зростання галузі. Дана ситуація отримала назву «ефект акселератора». Отже, узагальнюючи результати дослідження Дж. Кейнса, можна зробити висновок, що інвестиційний капітал буде приносити прибутки лише за умови постійної участі у виробничому процесі.

У протилежному випадку, коли дохід від інвестування накопичується, то споживання зменшується, а відповідно, обсяги виробництва. Як наслідок, зростає безробіття, знижуються доходи громадян та країни в цілому. Така ситуаційна модель розвитку отримала назву «парадокс ощадливості». Вона притаманна нинішньому етапу розвитку національної економіки, негативні наслідки економічного спаду призвели до надмірної ощадливості, часткового згортання інвестування виробництва, зменшення доходів і, відповідно, заощаджень. Дж. Кейнс наголошував, що вирішення проблем нарощування ефективного попиту є найважливішим шляхом подолання економічної кризи.

За кейнсіанською теорією необхідною умовою розвитку національної економіки є висока інвестиційна активність підприємців і держави. Національне виробництво безпосередньо залежить від капіталовкладень у науку, техніку, підготовку висококваліфікованих кадрів, організацію виробництва і праці, а останні, за умови їх дотримання, діють як мультиплікатор – забезпечують економічне зростання у розширеному варіанті. Обмеження ролі держави не є самоціллю реформ. Навіть за високоорганізованої ринкової системи потрібно удосконалювати роботу органів державної влади для ефективного задоволення суспільних потреб [10].

У розвиток методології інвестування представники некейнсіанського напрямку обґрунтували першопричину економічних циклів коливання інвестицій та заощаджень. Учені Е. Домар і Р. Харрод вивчали цю проблему у довгостроковому періоді. Згідно з працями Е. Домара інвестиції мають подвійне значення: у збільшенні сукупного попиту, а також в розширенні виробничих потужностей сукупністю пропозицій у певному часовому періоді.

Згідно з положеннями теорії Дж. Кейнса, дохід зростатиме до того часу, поки заощадження не перевищать інвестиції. Е. Домар, розвиваючи дану цю тезу, зауважував, що зростання витрат на інвестиції протягом певного періоду часу призведе до збільшення виробничих потужностей і, відповідно, економічного росту. Інвестиції створюють виробничі потужності й генерують додатковий дохід. Ключовим питанням у його теорії було визначення швидкості зростання інвестицій, за якої приріст виробничих потужностей та доходу буде відповідним. За дослідженнями Е. Домара, на рівноважне економічне зростання безпосередньо впливають норма заощадження і гранична продуктивність капіталу. Обсяги виробництва залежать тільки від єдиного фактора – капіталу, інвестиції задаються екзогенно [11].

У моделі економічного зростання Харрод Р. використовує ендогенну інвестиційну функцію і поєднання принципів мультиплікатора Дж. Кейнса та акселератора. На відміну від свого попередника вчений намагався оцінити вплив доходу на інвестиції (Дж. Кейнс – вплив інвестицій на дохід). Харрод Р. запропонував категорію «гарантований темп зростання», під якою розумів швидкість зміни доходу [12]. Реальний (або природний) темп зростання, на його думку, залежав від темпів приросту продуктивності праці та робочої сили. Рівень розвитку економіки дослідник визначав, як відношення реального темпу зростання до гарантованого. Якщо природний темп зростання швидший за гарантований, в економіці відбувається піднесення, у протилежному разі – стагнація. Стан рівноваги можливий лише за умови рівності фактичного, гарантованого та реального темпів зростання. Проте, на думку вченого, така ситуація практично неможлива, адже динамічна рівновага в умовах економічного зростання нестійка.

Протилежних поглядів дотримувалися вчені-неокласики, які заперечували факт нестабільності ринкової економіки. Більшість наукових доробок учених ґрунтувалося на аналізі виробничих функцій. Так, Р. Солоу, ґрунтуючись на лінійно-однорідній функції Кобба-Дугласа з постійним ефектом масштабу, робить висновок про можливість і стійкість збалансованого зростання. Результати дослідження вченого дозволили стверджувати: технологічний прогрес є тим фактором, що забезпечує стале економічне зростання. Однак учений наголошує на необхідності втручання держави з метою стимулювання технічного прогресу [13].

Загально визнано, що кейнсіанство і неокласицизм спричинили потужний вплив на становлення й розвиток школи інституціоналізму. Словник Массачусетського технологічного інституту визначає термін «інституційна економіка як тип економічного аналізу, який акцентує увагу на ролі соціальних, політичних та економічних організацій при детермінуванні економічних явищ» [14]. Як наслідок, у США на початку ХХІ ст. в наукових дослідженнях щодо сталого розвитку економік країн світу брало участь більше трьох мільйонів науковців. Науково-кадровий та технічний потенціал учених в основному зосереджений на дослідженні діяльності американських транснаціональних компаній та провідних фірм [15].

Новий етап у розвитку теорії інвестування датується серединою 1980-х рр. Авторами «нової класичної школи економіки» стали П. Ромер, Р. Лукас та С. Ребел. Вчені досліджували економічне зростання з позиції внутрішніх джерел, таким чином розроблені моделі отримали назву ендогенних теорій зростання. Суть теорії полягала в тому, що використовуючи імпульси зростання виробництва та підвищення його ефективності, в основі яких короткострокові фактори, стимулювати у підприємств використання факторів довгострокового характеру, що дозволяють істотно збільшити виробництво. Об'єктивною необхідністю вважалися заходи, які уможливають не тільки досягнення конкретних завдань окремих галузей і підприємств, а й одночасно реалізують загальнонаціональні інтереси, ґрунтуючись на виваженій економічній політиці, яка неможлива без інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів економіки.

Серед вітчизняних учених, що виявляли інтерес до розвитку даного напряму, можна виділити: Б. Данилишина, який у своїх працях розкриває феноменологічні альтернативи економічного зростання [16]; А. Гальчинського, що провів аналіз впливу циклічності й криз світової економіки на економічне зростання [17]; Ю. Пасичника, який досліджував вплив державного бюджету на економічне зростання [18]; В. Хороса – займався пошуком шляхів оновлення ідеї економічного розвитку та зростання та інших науковців [19].

Зауважимо, що здійснений аналіз генезису розвитку методології теорії інвестування, а саме рекомендації вчених не можна використовувати у якості універсальних, сліпе наслідування яких забезпечить успіх економічної політики. У будь-якому разі обов'язково потрібно проводити попередній аналіз реаль-

ної економічної ситуації, щоб визначити, наскільки передумови тієї чи іншої доктрини відповідають останній, і, відповідно, яких наслідків слід очікувати у разі застосування рекомендацій і практичних заходів.

Висновки. За результатами аналізу етапів формування методологічного апарату теорій впливу сукупного попиту на економічне зростання підприємства, галузі або країни можна зробити висновок про наявність між досліджуваними явищами причинно-наслідкового зв'язку, при цьому саме інвестиції в інноваційний розвиток визначають темпи економічного зростання. Погляди вчених сходяться до основоположного значення інвестицій, як фактора, що визначає розвиток економічної системи країн, адже технологічні інновації та інтеграційні процеси вимагають залучення великих обсягів капіталу. Все це прямо і опосередковано стосується України, технологічний стан забезпечення якої потребує оновлення. Інвестиційний капітал в інноваційні продукти поживає обсяги зростання виробництва, однак інвестиційна пропозиція повинна від-

повідати попиту вітчизняних виробників, у іншому випадку це може призвести до кризи – «досягнення екстремумів у діловому циклі». Проведене дослідження генезису методології теорії інвестування дозволить сформулювати об'єктивні погляди на обсяги попиту та пропозиції інвестиційного капіталу необхідні для розвитку економіки України.

Таким чином, через інвестиційно-інноваційну політику як комплекс економічних, організаційно-правових, фінансово-кредитних та інших заходів держави може бути реалізована стратегія інвестиційного розвитку економіки країни. Вважаємо, що для комплексного забезпечення реалізації інвестиційної стратегії потрібно: створення інвестиційно-привабливого клімату для заохочення притоку капіталу; формування інституційних умов для залучення капіталу інститутів спільного інвестування; удосконалення законодавчої бази з метою залучення ринку землі в інвестиційний процес і захисту прав власників земельних паїв; фінансування та розвиток інвестиційно-непривабливих видів діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Левина Л.Ф. (2000). Теории инвестиционных решений. *Энциклопедия менеджмента*. № 2. С. 87.
2. Блауг М. (1994). *Экономическая мысль в ретроспективе*. Москва : «Дело ЛТД».
3. Смит А. (2007). *Исследование о природе и причинах богатства народов*. Москва : Эксмо.
4. Мазурок П.П. (2006). *Історія економічних учень у запитаннях та відповідях*. Київ : Знання.
5. Милль Дж.С. (1993). *Основы политической экономии с некоторыми приложениями их к социальной философии*. Москва : Экономика.
6. Кейнс Дж.М. (1999). *Трактат про грошову реформу. Загальна теорія зайнятості, процента та грошей. Реферат-дайджест*. Київ : Знання.
7. Кейнс Дж.М. (2001). «Конец *laissez – faire*». Перевод: Е.В. Виноградова. Москва : ГУ–ВШЭ.
8. Keynes J.A. (1925). *Short View on Russia*. L. : Hogarth Press.
9. Кейнс Дж.М. (2002). *Общая теория занятости, процента и денег*. Москва : Гелиос АРВ.
10. Державне регулювання економіки. За ред. І.Р. Михасюка. Київ : Атіка, Ельга-Н, 2000.
11. Domar, E. (1957). *Essay in the Theory of Economics Growth*. N.Y.
12. Harrod, R. (1973). *Economic Dynamics*. London : Macmillan.
13. Solow, Robert M. (1957). Technical Change and the Aggregate Production Function. *Review of Economics and Statistics*, 39(3).
14. The MIT Dictionary of Modern Economics (1992). Edited by David W. Pearce and Robert Shaw. MIT Press, Vol. 17: 209.
15. Король М.М. Генезис і еволюція кейнсової теорії та кейнсіанства, її вплив на становлення та розвиток науково-кадрового потенціалу. *Економіка. Управління. Інновації*. 2013. № 2(10). С. 1–16.
16. Данилишин Б.М., Микитенко В.В. *Феноменологічні альтернативи економічного зростання України* : моногр. у 2 т. Київ : Нічлава, 2008
17. Гальчинський А.С. (2010). *Кризис и циклы мирового развития*. Київ : АДЕФ–Україна.
18. Пасічник Ю.В. *Бюджетний потенціал економічного зростання*. Донецьк : Юго-Восток, ЛТД, 2005
19. Хорос В.Г. *Идея развития: возможность обновления. Мировая экономика и международные отношения*, 2007. № 2. С. 75–89.

REFERENCES:

1. Levin, L.F. (2000). Teorii investitsionnykh resheniy [Theory of investment solutions]. *Entsiklopediya menedzhmenta – Encyclopedia Management*, 2, 87. (in Russian)
2. Blaug, M. (1994). *Ekonomicheskaya mysl' v retrospektive [Economic thought in retrospect]*. Moscow: «Case LTD». (in Russian)
3. Smith, A. (2007). *Issledovaniye o prirode i prichinakh bogatstva narodov [Research on nature and causes of wealth of peoples]*. Moscow: Eksmo. (in Russian)
4. Mazurok, P.P. (2006). *Istoriya ekonomichnykh uchen'u zapytanyakh ta vidpovidyakh [History of economic disciples in questions and answers]*. Kiev: Knowledge. (in Ukrainian)
5. Mill, J.S. (1993). *Osnovy politicheskoy ekonomii s nekotorymi prilozheniyami ikh k sotsial'noy filosofii [Basics of political economy with some applications of them to social philosophy]*. Moscow: Economy. (in Russian)
6. Keynes, J.M. (1999). *Traktat pro hroshovu reformu. Zahal'na teoriya zanyatosti, protsenta ta hroshey [A treatise on monetary reform. General theory of employment, percentage and money]*. Digest. Kiev: Knowledge. (in Ukrainian)
7. Keynes, J.M. (2001). «Konets laissez – faire» [«End of Laissez – Faire»]. Translation: E.V. Vinogradov. Moscow: GU-HSE. (in Russian)
8. Keynes, J.A. (1925). *Short View on Russia*. L.: Hogarth Press.
9. Keynes, J.M. (2002). *Obshchaya teoriya zanyatosti, protsenta i deneg [General theory of employment, percentage and money]*. Moscow: Helios ARV. (in Russian)
10. Derzhavne rehulyuvannya ekonomiky [State regulation of the economy] (2000). Ed. I.R. Mikhayuk. Kiev: Atika, Elga N. (in Ukrainian)
11. Domar, E. (1957). *Essay in the Theory of Economics Growth*. N.Y.
12. Harrod, R. (1973). *Economic Dynamics*. London: Macmillan.
13. Solow, Robert M. (1957). Technical Change and the Aggregate Production Function. *Review of Economics and Statistics*, 39(3).
14. The MIT Dictionary of Modern Economics (1992). Edited by David W. Pearce and Robert Shaw. MIT Press, Vol. 17: 209.
15. Korol, M.M. (2013). Henezys i evolyutsiya keynsovoyi teorii ta keynsianstva, yiyi vplyv na stanovlennya ta rozvytok naukovo-kadrovoho potentsialu [Genesis and Evolution of Keynesic Theory and Keynesianism, its influence on the formation and development of scientific and personnel potential]. *Ekonomika. Upravlinnya. Innovatsiyi – Economy. Management. Innovation*, 2(10), 1–16. (in Ukrainian)
16. Danilishin, B.M., Mikitenko, V.V. (2008). *Fenomenolohichni al'ternatyvy ekonomichnoho zrostannya Ukrayiny [Phenomenological alternatives to Ukraine's economic growth]: Monogr. in 2 t.* Kyiv: Nichlava. (in Ukrainian)
17. Galchinsky, A.S. (2010). *Krizis i tsikly mirovogo razvitiya [Crisis and world development cycles]*. Kyiv: Adef-Ukraine. (in Russian)
18. Pasichnyk, Yu.V. (2005). *Byudzhetyy potentsial ekonomichnoho zrostannya [Budget potential of economic growth]*. Donetsk: Yuga Vostok, Ltd. (in Ukrainian)
19. Khoros, V.G. (2007). *Ideya razvitiya: vozmozhnost' obnoveniya [Development Idea: Ability to update]*. *Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnie otnosheniya – World Economics and International Relations*, 2, 75–89. (in Russian)